

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності(-тей): для всіх спеціальностей

Обмеження для вибору: відсутні

Кількість кредитів (годин): 4 (денна форма: 120 год.: 20- лекції; 28 - семінарські; 72 - самостійна робота; заочна форма: 120 год.: 6 - лекції; 6 - семінарські; 108 – самостійна робота)

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

<https://classroom.google.com/c/NDU1ODcwNzk2NTM1?cjc=k3pqdd3>

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Кічук Антоніна Валеріївна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: доктор психологічних наук, в.о.проф. кафедри загальної та практичної психології

Кафедра: кафедра загальної та практичної психології

Робочій e-mail: tonya82kichuk@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: четвер, 14.40-16.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет дисципліни є закономірності психічного розвитку особистості, її психологічні особливості на різних вікових етапах.

Мета дисципліни є забезпечення майбутніх здобувачів теоретичними знаннями з основ вікової психології, озброєння студентів знаннями психологічних закономірностей розвитку особистості на різних етапах онтогенезу, а також здійснення практичної підготовки студентів для роботи з людьми різних вікових категорій. Сформувати у них цілісне уявлення про об'єкт, предмет, завдання, методи, структуру вікової психології; розвиток наукової компетентності особистості студента у означеній сфері тощо.

У процесі вивчення та засвоєння дисципліни студенти опанують:

- психологічні особливості різних вікових періодів;
- особливості перебігу вікових психологічних криз;
- суть психологічних новоутворень кожного вікового етапу;
- розуміння ролі в навчально-виховному процесі сензитивних періодів розвитку людини.

У процесі вивчення курсу студенти можуть оволодіти такими **уміннями й навичками:**

- орієнтуватися в сучасних підходах та технологіях навчання знанням і поняттям;

- орієнтуватися на нормативи кожного вікового періоду у психодіагностичній та психокорекційній роботі;
- аналізувати витoki психологічних проблем індивіда в його онтогенезі.
- аналізувати причини виникнення тих чи інших психологічних особливостей особистості, спробувати прогнозувати її поведінку;
- застосовувати методики діагностики різних психологічних особливостей особистості відповідно до її віку;
- добирати та застосовувати психолого-педагогічні методи корекції психологічних проблем особистості.

4. Зміст дисципліни

Модуль 1. Історичний екскурс у психологію розвитку

Тема 1. Теоретичні основи вікової психології

Тема 2. Онтогенез психіки людини: основні поняття

Тема 3. Вікова періодизація життєвого шляху людини

Модуль 2. Психологія дитинства

Тема 4: Психофізіологічний розвиток дитини у пренатальному періоді та в періоді новонародженого (0–1 місяць)

Тема 5. Психологія немовлят (1 місяць–2 роки)

Тема 6. Психологія раннього дитинства (2–6 років)

Тема 7. Психологія пізнього дитинства (6–12 років)

Модуль 3. Психологія дорослішання та дорослості

Тема 8. Психологія підлітків (12–15 років)

Тема 9. Психологія юнацтва (15–21 рік)

Тема 10. Психологія дорослості (ранньої, середньої, пізньої)

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять Згідно з «**Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ**» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність. Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «**Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ**». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки. Використання технологій штучного інтелекту Навчальна дисципліна не передбачає використання здобувачами генеративних моделей штучного інтелекту.

Генерація тексту для виконання індивідуальних занять або підготовки до семінарських занять буде кваліфікуватися як порушення академічної доброчесності.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Шкала оцінювання та нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Форма проміжного контролю – модульна контрольна робота

Форма підсумкового контролю – залік.

Схема формування підсумкової оцінки

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях, участі у роботі на лабораторних заняттях, виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання МКР
Мінімальний рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Шкала переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в оцінку за традиційною шкалою

Сума балів	Оцінка за національною шкалою
90-100	зараховано
89-70	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	не зараховано (повторний курс)

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінювання під час аудиторних занять враховує активність студентів на занятті, рівень розуміння матеріалу та використання його при розв'язанні практичних завдань, грамотна побудова усних відповідей та якість оформлення письмових відповідей, презентацій чи інших видів завдань.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Студент вільно володіє матеріалом, ґрунтовно та всебічно розкриває зміст питання із використанням наукових термінів; викладає самостійно, вільно, аргументовано, проявляє нешаблонність мислення; висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів.
4 бали	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом; розкриває теоретичні відомості з питань дисципліни; знає основні теоретичні положення з питань курсу. Однак, допускає незначні огріхи при відповіді на питання чи прослідковується деяка неповнота відповіді, скутість у висловленій думці, або не демонструє здатність висловлювати та аргументувати своє ставлення до альтернативних поглядів на питання.
3 бали	Студент володіє мінімальним понятійним і фактичним апаратом; розкриває зміст питання поверхово, фрагментарно, непослідовно, пояснення термінів неповні або не науковому рівні; не демонструє здатність до глибокого аналізу, використання обов'язковою літературою, не може повністю розкрити сутність окремих технологій, навести власні приклади.
2 бали	Студент володіє базовим понятійним і фактичним апаратом, розкриває зміст питання, але поверхово та обмежено, є неточності або огріхи у відповідях, відсутня аргументація або вона слабо розвинена. Демонструє обмежену здатність висловлювати власні думки

	та робити висновки. Завдання для самостійної роботи не виконані.
1 бал	Студент демонструє мінімальне володіння понятійним і фактичним апаратом. Розкриття змісту питання фрагментарне та поверхове. Допускає велику кількість неточностей та помилок у відповідях, аргументація відсутня. Не виявляє здатності до глибокого аналізу чи критичного мислення.
0 балів	Відсутній на занятті без поважних причин

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Самостійна робота оцінюється за такими критеріями: рівень опанування темою, ступінь орієнтації в опрацьованому матеріалі, самостійність, активність, зацікавленість студента в обговоренні питань для самостійного вивчення.

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії оцінювання навчальних досягнень</i>
5 балів	Самостійна робота виконана у повному обсязі та своєчасно, викладено логічно, з узагальненням і висновками, додано творчий підхід до завдання, візуалізація матеріалу; під час виконання використано сучасна література, наведено власні приклади; якість оформлення роботи відповідає нормам. При захисті завдання демонструє володіння матеріалом.
4 бали	Самостійна робота виконана у повному обсязі та своєчасно, викладено логічно, наведено приклади, але відсутні висновки, творчий підхід до розв'язання завдання, не використана сучасна література; якість оформлення роботи відповідає нормам з окремими недоліками. При захисті завдання демонструє володіння матеріалом.
3 бали	Студент виконав самостійну роботу, однак її результати не в повному обсязі або несвоечасно, під час її виконання не використав сучасну літературу, не навів приклади, оформлення роботи має недоліки, не відповідає встановленим вимогам. При захисті завдання не може пояснити більшу частину представленої інформації
2 бали	Студент виконав самостійну роботу з мінімальним рівнем розкриття суті завдання, не в повному обсязі та несвоечасно. Якість оформлення роботи має серйозні недоліки. Під час захисту завдання не може пояснити представленої інформації.
1 бал	Студент виконав самостійну роботу, однак повністю не орієнтується у ньому. Під час захисту завдання не може пояснити представленої інформації.
0 балів	Самостійну роботу не виконано.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота проводиться у письмовій формі та включає два теоретичних питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом, вміння застосовувати отримані знання у практичній діяльності.

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
5	Під час відповіді на питання МКР студент продемонстрував володіння навчальним матеріалом в повному обсязі, вільно, самостійно та аргументовано виклав матеріал, правильно зробив висновки, додав власну оцінку поставленому запитанню, правильні приклади
4	Під час відповіді на питання МКР студент продемонстрував володіння навчальним матеріалом в повному обсязі, самостійно та аргументовано виклав матеріал, правильні приклади, однак не зробив висновки, не додав власну оцінку поставленому запитанню
3	Під час відповіді на питання МКР студент продемонстрував фрагментарне розуміння матеріалу, не зробив висновки. Приклади практичної реалізації шаблонні.
2	На питання МКР студент подав відповідь без розуміння суті питання.
1	На питання МКР студент подав відповідь, яка є перефразуванням поданого питання
0	Не відповів на питання

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Бех І.Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ-Чернівці : «Букрек», 2018. 320 с.
  2. Галецька І.І. „Психофізіологія”. Методичні рекомендації. Львів, ЛНУ, 2020. 27 с.
  - Мушкевич, М. І. (2017). Основи психотерапії : навчальний посібник. Луцьк: Вежа друк, 345 с. <https://bit.ly/3SBpFhr>
  3. Караєва О.А. Подолання кризи ідентичності підлітків: тренінговий курс / навчально-методичний посібник / О. А. Красва , 2021.111 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/37392/1/O_Kraieva_PKIP_TKNMP_IL.pdf
  4. Кацавець Р.С. Вікова психологія. Навч.пос. К.; Алерта, 2019, 112с.
  5. Кічук А. В. Основи психоконсультації та психокорекції. Навч. пос. Ізмаїл: РВВ, 2018. 90с.
  6. Кічук А.В. Психологічне здоров'я особистості юнацького віку в умовах конфлікту медіумів. *Інформаційне суспільство XXI століття: взаємодія науки, освіти та бізнесу*. V Дунайські наук.читання. 27 вересня, 2019. Ізмаїл. С.50-52.
  7. Кічук А. В. Юнацький вік як сприятливий період здоров'язбереження у психологічній сфері. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи і Азії: матеріали 18 міжнар.наук.-практ. інтернет-конф. 31.07.2019. Переяслав-Хмельницький*. С.42-48.
  8. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол ; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с. https://lib.iitta.gov.ua/718798/1/Konsultuvannya_2019.pdf
  9. Кушнір Ю. В., Оверчук В.А., Шпортун О.М. Вікова та спеціальна психологія: навчальний посібник. Вінниця: Центр оперативного друку «Документ Принт»,2020. 384 с.
  10. Лисенко Л.М. Вікова психологія Методичні рекомендації. Харків, 2020, 113с. <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2518debe-f66b-465b-8bc7-3c0ec8d46165/content>
  11. Рекреаційна психологія дитинства. Теорія і практика Колективна монографія К:Центр навчальної літератури, 2019, 320с.
  12. Поліщук В.М. Віковий кризовий розвиток людини від народження до дорослості. Київ: Університетська книга. 2020. 460с.
  13. Пихтіна Н. П. Психологія дитяча в опорних схемах: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 45 с.
  14. Савчин М.В., Василенко М.П. Вікова психологія : навч. посіб. 5-те вид, перероб., допов.– Київ : Академія, 2021.367 с.
- Інформаційні платформи:
15. <http://www.mon.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України;
  16. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;
  17. <http://www.dnpb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;

Затверджено на засіданні кафедри загальної та практичної психології від «15» січня 2024 р., протокол № 8